

ZAKLJUČCI

MEĐUNARODNOGA ZNANSTVENOG SIMPOZIJA „BLIDINJE 2015.“

Masna Luka, 9.-11. listopada 2015.

Unutar Programa Simpozija i Zbornika radova (vidjeti pdf „*Simpozij Blidinje 2015. – program*“ i pdf Zbornika radova „*BLIDINJE 2015._simpozij*“) predstavljeni su svi podatci o područjima, temama, autorima i radovima Međunarodnoga znanstvenog simpozija BLIDINJE 2015. Objavljeno je 35 znanstvenih i stručnih članaka. U radovima se sveobuhvatno pristupilo području Blidinja, analizirane su različite teme i posljednjega dana doneseni su zaključci Međunarodnoga znanstvenog simpozija BLIDINJE 2015.

ZAKLJUČCI

Kad je riječ o **geološkim, hidrogeološkim i geomehaničkim značajkama** zaključak je da se nakon detaljnog geološkog kartiranja i terenskih mjerenja dobije uvid u značajke koje ovaj prostor čine vrijednim dijelom geološke baštine. Ponikve, povezanost sa strukturno-tektonskim elementima, brojne okršene pukotine, veliki broj fosila, zanimljivi strukturno-tektonski odnosi među stjenjskim masama i inženjersko-geološki parametri daju ovome prostoru osobnost vrijednu istraživanja i dokumentiranja.

Zaključci koji se odnose na **povijest Polja i skrb Hercegovačke franjevačke provincije** govore kako su o povijesti Polja, prostoru na kojem se nalazi današnji Park prirode Blidinje, doneseni relevantni povijesni dokumenti koji rječito govore o prisutnosti puka, ustrojenog politički i vjerski na ovome prostoru. Na osobit su način obrađene povijesne listine, kako crkvene tako i one društvene, kao i povijesni lokaliteti ilirskog, ranokršćanskog i srednjovjekovnog izvorišta. Pastoralna briga Hercegovačke franjevačke provincije odnosi se na Kapelaniju Polja koja se prostorno poklapa s Parkom prirode Blidinje. Pastoralna skrb o ovome području seže duboko u prošlost, o čemu nema dostatno pisanih dokumenata, a od samostalnog djelovanja Hercegovačke franjevačke provincije ova je skrb redovita. Uz pastoralnu, Franjevci su puku pružali i druge oblike pomoći: socijalnu, edukativnu i zdravstvenu.

Kad je riječ o **građevinsko-arhitektonskom području**, stalno upoznavanje i razvijanje senzibiliteta prema prirodi, ambijentu, kulturi i živoj zajednici planina sjeverozapadne Hercegovine osigurat će njezinu vitalnost i budućnost. Graditeljsko naslijeđe snažna je personifikacija tradicije kulture življenja na ovim prostorima. Korektna i dosljedna interpretacija bivstvovanja i djelovanja našeg čovjeka u ovome ambijentu i njegovanje te tradicije jedan su od uvjeta očuvanja prostornih vrijednosti i karaktera PP Blidinje.

Kao smjernica daljnjeg djelovanja struke u ovome području može se postaviti sveobuhvatnija analiza graditeljstva Blidinja i okolice koristeći sve dosadašnje dostupne izvore, ali se istovremeno koncentrirati na najuže područje znanstvenog djelovanja. Blidinjski prirodni biser zaslužuje do sada neizvršeno zaokruženje svoga prostora od strane arhitektonsko-graditeljske struke.

Razmatrajući **prirodno-geografsku strukturu** zaključak je kako je nužna potreba povezivanja manjih vodnih izvora u jedinstven sustav koji će omogućiti opskrbu pitkom vodom. Potreba za zaštitom i nadzorom vodnih tijela na području PP Blidinje još je veća kad se uzme u obzir kako vode s ovoga područja dreniraju na širok teren u okolici Parka, njihovo zagađenje može izravno utjecati na kvalitetu tih voda.

Značajan je dio Simpozija zauzela tema **stanja prirodnih dobara (resursa) i smjernica održiva razvoja** Blidinja. Utvrđeno je kako se sva tri člana "ekološkog trojstva" koje čine Tlo (pedosfera) – Voda (hidrosfera) – Zrak (atmosfera) na području Blidinja nalaze pod pritiskom aktualnih promjena, čije je ishodište u promjenama u atmosferi. Ove promjene već ostavljaju trag i na biosferu. Zbog sve više temperature zraka razdoblje "suše tla" sve je duže, a vode u jezeru sve je manje, usprkos jednakoj ili čak višoj količini oborina koje padaju gotovo isključivo kao pljuskovi kiše i/ili snijega. Kako se, prema aktualnim saznanjima, s poriječja PP Blidinje vodom "hrani" više slivova; Rame i Ramskog jezera, Doljanke, Crnog jezera, Drežanke, Ugrovače/Lištice, Radobolje i Studenca, i poriječje rijeke Cetine, gubitak jezera imao bi nesagledive posljedice po "nižu Hercegovinu". Ocjena je kako je pravi trenutak za osmišljavanje djelotvornog, a okolišno, i to „od krova do temelja“ Hercegovine, održivog zadržavanja vode na području Parka prirode. To je moguće izgradnjom više manjih akumulacija vode, od kojih bi jedan dio bio povezan s jezerom i prema potrebi održavao potrebnu razinu vode u njemu, a neke bi služile za navodnjavanje poljoprivrednih površina, uključujući i pašnjake. Održiva i ekološka poljoprivreda, kao i ugostiteljstvo, značajni su razlozi opstanka ljudi na širim prostorima Parka prirode Blidinje. Nužno je iscrpnije istraživanje stanja tla, vode i trajno motrenje tla, zraka, vode i vegetacijskog pokrova. Ocjena je kako pravni temelji za ove zahvate postoje u aktualnoj legislativi.

Svrha zaštićenoga područja jest očuvanje prirodnih cjelina od nacionalne važnosti, očuvanje divljine, integriteta ekosustava i prirodnih procesa, očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti, zaštita životinjskih i bioloških staništa, zaštita kulturnoga naslijeđa. U skladu s tim učinkovito upravljanje u Parku prirode Blidinje nije moguće bez usklađivanja i podređivanja interesa korisnika zaštićenoga područja specifičnoj namjeni područja i ciljevima zaštite.

Nužno je nastaviti i intenzivirati sustavna interdisciplinarna istraživanja cjelokupnoga područja te stvaranje dobre znanstvene podloge za kvalitetno upravljanje prostorom.

Također, jedan od ciljeva jest institucionalno jačanje menadžmenta i iznalaženja načina sustavnoga financiranja te stavljanje zaštite ovoga prirodnog resursa na vrh prioriteta svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini, od općina i županija, federalne do državne razine.

Područje Parka prirode Blidinje od iznimnoga je značenja za održivi razvoj cijeloga područja. Zbog ove činjenice bitno je kvalitetno odrediti **granice NATURA 2000 područja**, ne samo za održivi razvoj nego i održivi povratak. U vrlo oskudnoj dokumentaciji koju nudi prijedlog N2K NATURA 2000 područja Prenj, Čvrstica i Čabulja nema dovoljno stručnih i znanstvenih podloga koje bi nudile bezrezervnu prihvatljivost iscrtanih granica. Za kvalitetno iscrtavanje granica područja nužna su nova istraživanja, inventarizacije i kartiranja te kvalitetnije i sveobuhvatnije sagledavanje dostupnih znanstvenih podataka. Uz ovo nužno je izraditi listu kritičnih i ugroženih vrsta u kojoj mogu biti naši endemi i specifična staništa.

U sklopu zaštite biološke raznolikosti, poduzeća i organizacije iz sektora turizma, športa i rekreacije uključena su u pripremu i provođenje planova upravljanja područja NATURA 2000 mreže iz Direktiva o pticama i staništima. Po svojoj prirodi postojanja, turizam, rekreacija i šport ovise o kvaliteti prostora. U temeljnim principima NATURA 2000 ne odvaja ovaj sektor koji može imati koristi od zaštite prirode koja rezultira uvrštavanjem pojedinih lokacija u mrežu NATURE 2000, ali gospodarski važni subjekti ne sudjeluju u određivanju obuhvata prostora. Osim toga, smještaj unutar mreže NATURA 2000 također nudi nove mogućnosti za marketing i oglašavanje, koji se temelje na blizini područja bogatog biološkom raznolikosti koju vrijedi promovirati i koristiti u edukacijske svrhe. NATURA 2000 i gospodarski napredak idu zajedno, ali nikako na štetu prirode.

Kad je riječ o ulozi i potencijalu PP Blidinje zaključak je da valorizacijom **sportsko-rekreacijskih aktivnosti i turizma** te pojačanim korištenjem prirodnih resursa, ovi prostori vidno mijenjaju krajolik na štetu izvornih vrijednosti. U PP Blidinje prednjači promjena krajobraza koja prilagodbom turističkim trendovima najčešće ne prepoznaje posljedice ovih aktivnosti. Pored financijskih i zakonskih ograničenja, koja su identificirana, važan segment predstavlja prepoznatljivost PP Blidinje od strane javnosti u smislu zaštićenog područja.

Govoreći o **prostornoj i studijskoj dokumentaciji**, vrijedi istaknuti kako je u strategijama razvitka pojedinih općina i županija PP Blidinje prepoznat kao potencijalni prostor za razvitak turizma i pratećih djelatnosti.

SVEUČILIŠTE U MOSTARU nastoji svojim znanstvenim, istraživačkim, obrazovnim i stručnim djelovanjem iskorijeniti potencijalne prijetnje u ekološki osjetljivom području Blidinja, te stvoriti prilike da svi segmenti, uključujući i lokalnu zajednicu, budu uključeni u proces i pridonose održivom razvitku i valorizaciji prostora. S ovim se ciljem na Blidinju pokreću različiti projekti na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.

**Programski i Znanstveni odbor
Međunarodnoga znanstvenog simpozija
BLIDINJE 2015.**

Masna Luka, 11. listopada 2015.